

**MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
ACADEMIA DE POLIȚIE „Alexandru Ioan Cuza”
ȘCOALA DOCTORALĂ „Ordine publică și siguranță națională”**

Doctorand

SIMUS ROXANA

TEZĂ DE DOCTORAT

Tema:

**IMPLICAȚIILE TRAFICULUI DE PERSOANE
ASUPRA ORDINII PUBLICE ȘI SIGURANȚEI NAȚIONALE
- REZUMAT -**

**Coordonator științific:
Prof. univ. dr. SANDU FLORIN**

**Teză elaborată în vederea obținerii titlului de DOCTOR
în „Ordine publică și siguranță națională”**

**BUCUREȘTI
2017**

CUPRINS

INTRODUCERE

STADIUL CUNOAȘTERII TEMEI

CAPITOLUL I: CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND TRAFICUL DE PERSOANE 14

I.1. Retrospectivă istorică și conceptul actual al traficului de persoane 14

I.2. Delimitări conceptuale privind noțiunea de trafic de persoane 22

I.3. Factorii favorizanți ai traficului de persoane și grupurile vulnerabile 26

I.3.1. Factorii favorizanți 26

I.3.1.1. Profiturile ridicate obținute de traficanți 27

I.3.1.2. Sărăcia 28

I.3.1.3. Șomajul și lipsa locurilor de muncă 28

I.3.1.4. Nivelul scăzut de educație al victimelor 29

I.3.1.5. Lipsa de informare a victimelor 30

I.3.1.6. Mediul social 30

I.3.1.7. Mediul familial 32

I.3.1.8. Existența cererii pentru serviciile persoanelor traficate..... 34

I.3.1.9. Globalizarea 34

I.3.1.10. Migrația 35

I.3.1.11. Corupția 36

I.3.1.12. Legislația penală permisivă	37
I.3.2. Grupuri de risc	38
I.4. Etapele traficului de persoane și metode de operare	42
I.4.1. Etapele traficului de persoane	42
I.4.1.1. Recrutarea	43
I.4.1.2. Transportul	45
I.4.1.3. Exploatarea	48
I.4.2. Metode de recrutare	48
I.4.3. Metodele traficantilor de control asupra victimei	54
I.4.3.1. Violența și amenințarea cu violența	56
I.4.3.2. Înșelăciunea	57
I.4.3.3. Servitutea pentru datorii	57
I.4.3.4. Izolarea	58
I.4.3.5. Șantajarea	59
I.4.3.6. Producerea unei dependențe de droguri	59
I.5. Forme de exploatare ale victimelor traficului de persoane	60
I.5.1. Exploatarea sexuală	60
I.5.2. Exploatarea prin muncă forțată	65
I.5.3. Exploatarea pentru obligarea la cerșetorie	69
I.5.4. Exploatarea pentru prelevarea de organe	72
I.5.5. Exploatarea pentru obligarea la săvârșirea de infracțiuni	74

Concluzii parțiale	79
--------------------------	----

CAPITOLUL II. DIMENSIUNEA TRAFICULUI DE PERSOANE ÎN ROMÂNIA .....

81

II.1. Traficul de persoane în România în perioada 2007-2016	82
---	----

II.2. Profilul victimei traficului de persoane	148
--	-----

II.3. Profilul traficantului	149
------------------------------------	-----

II.4. Protecția, asistența și reabilitarea socială a victimelor traficului de persoane	165
--	-----

Concluzii parțiale	190
--------------------------	-----

CAPITOLUL III. IMPLICAȚIILE ECONOMICE, SOCIALE ȘI POLITICE ALE TRAFICULUI DE PERSOANE .....

192

III.1. Implicațiile economice	193
-------------------------------------	-----

III.2. Implicațiile sociale	196
-----------------------------------	-----

III.3. Implicațiile politice	202
------------------------------------	-----

III.4. Implicațiile traficului de persoane asupra siguranței naționale.....	205
---	-----

Concluzii parțiale	210
--------------------------	-----

CAPITOLUL IV. MINORUL – VICTIMĂ A TRAFICULUI DE PERSOANE .....

212

IV.1. Cadrul legislativ național și internațional privind traficul de minori.....	213
---	-----

IV.2. Factorii favorizanți ai traficului de minori	216
--	-----

IV.2.1. Factorii individuali	217
------------------------------------	-----

IV.2.2. Mediul familial	224
IV.2.3. Factorii socio-economici	229
IV.2.4. Factorii structurali	232
IV.2.5. Strategii de viață, aspirații și abilități ale minorilor vulnerabili traficului de persoane	235
IV.3. Metode de recrutare și profilul victimelor minore în funcție de forma de exploatare	236
IV.3.1. Exploatarea sexuală	236
IV.3.2. Exploatarea prin muncă	237
IV.3.3. Practici și metodologii pentru identificarea și susținerea victimelor minore	239
IV.4. Procedura de ieșire din țară a minorilor traficați	241
IV.5. Procesul de identificare și asistarea victimei minore	247
Concluzii parțiale	249
CAPITOLUL V. ROLUL TEHNOLOGIEI ASUPRA TRAFICULUI DE PERSOANE	250
V.1. Tehnologia ce facilitează traficul de persoane	253
V.1.1. Aplicații și programe	254
V.1.2. Hardware	265
V.2. Metode de utilizare a tehnologiei pentru prevenirea și combaterea traficului de persoane	268

V.2.1. Aplicații și programe utile în prevenirea și combaterea traficului de persoane	270
V.2.2. Hardware	282
V.3. Tendințe viitoare în rolul tehnologiei în traficul de persoane	285
Concluzii parțiale	295
CAPITOLUL VI. EFORTURILE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATEREA TRAFICULUI DE PERSOANE	299
VI.1. Cadrul legal național cu privire la traficul de persoane	299
VI.1.1. Analiza juridico-penală a infracțiunilor de trafic de persoane.....	299
VI.1.2. Strategiile naționale ale României împotriva traficului de persoane.....	314
VI.1.3. Prevenirea traficului de persoane în România	320
VI.2. Programe naționale și internaționale de prevenire a traficului de persoane.....	324
VI.2.1. Programe naționale de prevenire a traficului de persoane.....	324
VI.2.2. Programe internaționale de prevenire a traficului de persoane.....	330
VI. 3. Rolul U.E. în combaterea traficului de persoane.....	337
VI.3.1. Acte legislative relevante	339
VI.2.2. Instituții europene implicate în lupta împotriva traficului de persoane.....	355
VI.4. Cooperarea națională și internațională în scopul combaterii traficului de persoane.....	360
VI.5. Aspecte de drept comparat	366

VI.5.1. Spania	367
VI.5.2. Italia	375
VI.5.3. Belgia	385
VI.5.4. Franța	391
VI.5.5. Germania	340
Concluzii parțiale	404
CAPITOLUL VII. STUDIU DE CAZ	408
VII. 1. Operațiunea Cuibul de Viespi (Operation Wasp Nest)	409
VII.2. Cazul regizorului Mihnea-Gheorghe Columbeanu.....	414
VII.3. Cazul Ioan Clămparu	419
Concluzii și recomandări	422
Bibliografie	432

Abrevieri

ANITP - Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane

DGASPC - Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului

DIICOT - Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism

EUROPOL - Poliția Europeană

GRETA - Grupul de experți privind acțiunea împotriva traficului de persoane

HORECA - Hoteluri, restaurante și cafenele

IGPR - Inspectoratul General al Poliției Române

IGPF - Inspectoratul General al Poliției de Frontieră

ILO - Organizația internațională a muncii

INTERPOL - Poliția Internațională

IOM - Organizația internațională pentru migrație

SIMEV - Sistemul Integrat de Monitorizare și Evidență a Victimelor Traficului de Persoane

UE - Uniunea Europeană

UNODC - Organizația Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate

Introducere.

Traficul de persoane este o problemă globală și una dintre cele mai rușinoase infracțiuni care există, deoarece privează de demnitatea lor milioane de oameni din întreaga lume. Traficanții înșală femei, bărbați și copii din toate colțurile planetei și le exploatează zilnic prin diferite forme. În timp ce cea mai cunoscută formă a traficului de persoane este exploatarea sexuală, sute de mii de victime sunt exploatate pentru muncă forțată, aservire domestică, cerșetorie sau prelevare de organe.

Cu toate că este distribuit inegal între centrele și periferiile economiei mondiale, traficul de persoane afectează, practic, toate țările, fie ca stat de origine, de tranzit sau de destinație a victimelor traficului de persoane și constituie un sistem agresiv de control, de a profita în mod abuziv de avantajele și de exercitarea puterii asupra oamenilor.

Traficul de persoane este o infracțiune gravă asupra drepturilor fundamentale ale omului și a demnității umane. Acesta implică exploatarea și comercializarea victimelor de către infractori ca mărfuri în unicul scop de a obține un câștig financiar, fiind considerate de traficanți doar „o afacere” ce, în schimb, afectează grav sănătatea, bunăstarea și securitatea victimelor sale.

Această infracțiune are adesea un caracter transnațional și implică victime de toate vârstele și genurile și, datorită naturii sale clandestine, este greu de descoperit și investigat. Vulnerabilitatea cetățenilor români în fața acestei infracțiuni a condus la favorizarea și răspândirea traficului de persoane, aducând un impact social negativ.

Integrarea României în Uniunea Europeană a determinat noi perspective asupra traficului de persoane, fiind de așteptat ca România să devină mai vizibilă ca țară de origine dar, în același timp, fiind necesar ca răspunsul autorităților române în privința acestei infracțiuni să se ridice la nivelul așteptărilor Uniunii Europene. Libertatea cetățenilor români de a călători în

străinătate a dus la o creștere a expunerii și vulnerabilității acestora în fața ofertelor de muncă aparent mai avantajoase, ce maschează activitatea infracțională a traficului de persoane.

Totodată, criza economică a avut un efect imediat asupra traficului de persoane și a diferitelor sale forme. Evoluția socială, destabilizarea piețelor forței de muncă precare și înrăutățirea condițiilor de muncă în mai multe sectoare economice au contribuit la creșterea acestui fenomen, reducând, de asemenea, resursele financiare necesare prevenirii și combaterii.

De asemenea, traficul de persoane reprezintă o amenințare serioasă atât asupra ordinii publice și siguranței naționale, cât și asupra dezvoltării economice și sociale. Invizibilitatea traficului de persoane, caracterul său principal transnațional și legăturile sale cu alte activități ilegale clandestine fac dificilă identificarea victimelor și a traficanților.

CAPITOLUL I: CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND TRAFICUL DE PERSOANE.

I.1. Retrospectivă istorică și conceptul actual al traficului de persoane.

Înrobirea oamenilor de către alți oameni datează încă de la începutul civilizației. Sclavia poate fi găsită în texte religioase, precum Biblia și Coranul. Cel mai mare comerț cu sclavi înregistrat a fost cel al Europei coloniale și al Americii. Întrucât Lumea Veche a început să urmărească un număr din ce în ce mai mare de stimulente pentru afaceri din Lumea Nouă, nevoia de forță de muncă ieftină a crescut. Între începutul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVIII-lea, aproximativ 6 milioane de oameni au fost transportați ca sclavi din Africa în America și Europa.¹

---

¹ *Karie Kabance, „Globalizarea traficului de persoane în scopul exploatării sexuale”, 2014, p. 5;*

Termenul de trafic era utilizat, în secolul al XVI-lea, ca sinonim pentru comerț, neavând legătură cu activitatea infracțională a traficului de persoane, droguri ori arme. În secolul al XVII-lea, termenul de trafic a început să includă vânzarea de droguri și arme, iar în secolul al XIX-lea a inclus și comerțul ilicit cu persoane.

Conceptul de trafic, în contextul traficului de persoane, a fost utilizat încă de la mijlocul secolului al XIX-lea, odată cu campania împotriva prostituției, cunoscută sub numele de „comerțul cu sclavi albi”. Termenul „comerț cu sclavi albi” a apărut pentru prima oară în campania feministă de abrogare a Actelor cu privire la bolile contagioase între anii 1864 și 1869 în Marea Britanie. Activistul feminist francez, Josephine Butler, a condus campania împotriva reglementării bordelurilor susținând că prostituția trebuie eliminată, iar legea ar trebui să pedepsească mai mult pe cei ce profită de pe urma prostituției, precum cumpărătorii, proxeneții și statul, nu însăși prostituata.² Termenul "comerț cu sclavi albi", în campanie, se referea la răpirea și transportarea femeilor albe tinere pentru prostituție.

În ceea ce privește legislația, termenul „*comerț cu sclavi albi*” a apărut pentru prima dată la Conferința de la Paris din 1902, unde a fost inițial elaborat Acordul internațional pentru suprimarea traficului de sclavi albi și, în consecință, a fost adoptat în 1904 de 13 state. Cu toate acestea, termenul se limita la lupta împotriva comerțului cu femei nevinovate albe pentru exploatarea sexuală. În mod evident, prostituția în această perioadă a coincis cu un număr tot mai mare de prostituate migrante non-albe.³ Ca urmare, a fost propus termenul de trafic de femei și copii, pentru a rezolva confuzia, în timpul Conferinței

---

² Barry K., *Prostituția Sexualității: Exploatarea Globală a Femeilor*, New York, New York University Press, 1995, p. 91-121;

³ Doezema J. "Femeile libere sau femeile pierdute: reapariția mitului comerțului cu sclave albe în discursul contemporan al traficului de femei", 2000. *Probleme de gen*;

Internaționale privind traficul de persoane de la Geneva din 1921, în care a fost adoptată noua măsură în domeniu.⁴

Deși problema nu este deloc nouă, ultimul deceniu a văzut consolidarea legislației dedicate combaterii traficului de persoane. Această consolidare a însemnat, în principal, criminalizarea traficului de persoane, precum și o creștere a drepturilor și sprijinului acordat victimelor. În timp ce unii consideră acest lucru drept cel mai bun mod de acțiune, alții susțin că există și alte aspecte ce trebuie abordate astfel încât măsurile de combatere a traficului și de protejare a victimelor să fie cu adevărat eficiente.

Potrivit UNICEF, traficul de persoane este una dintre cele mai profitabile infracțiuni situându-se pe locul 2, după traficul de droguri, fiind estimat a produce un profit de 32 miliarde de dolari anual, la nivel mondial. Ultimul deceniu ar putea fi caracterizat printr-o largă răspândire a acestui fenomen, în timp ce doar puțini traficanți au fost condamnați.

Acest fenomen a ajuns să fie cunoscut ca sclavia modernă a secolului 21, întrucât o victimă a sclaviei este o persoană asupra căreia sunt exercitate toate atributele legate de dreptul de proprietate, asemenea victimelor traficului de persoane.

Din cauza naturii sale clandestine, amploarea fenomenului este necunoscută, însă Inițiativa Globală a ONU pentru combaterea traficului de persoane estimează că există 21 milioane de victime ale traficului de persoane la nivel mondial.⁵

I.2. Delimitări conceptuale privind noțiunea de trafic de persoane.

Termenul de „*trafic de persoane*” este frecvent confundat cu „*traficul de migranți*” și, de asemenea, traficul de persoane în scopul exploatării sexuale este

---

⁴ Jeffreys S., „*Conceptul de prostituție*”, North Melbourne: Spinifex Press, 1997, pp. 14-15;

⁵ Drepturile Omului, „*Traficul de persoane în numere*”, 2017, disponibil online: www.humanrightsfirst.org;

confundat cu prostituția. Astfel, pentru o mai bună înțelegere a fenomenului, este esențial a se face o distincție clară între cele trei concepte.

Cu toate că traficul de migranți și traficul de persoane împărtășesc cauze, caracteristici și modele similare, acestea sunt diferențiate prin distincții juridice precise. Pe de-o parte, infracțiunea de trafic de migranți, de asemenea, cunoscută sub numele de facilitare a imigrației ilegale este o infracțiune care încalcă legile naționale și internaționale legate de frontieră. Pe de altă parte, traficul de persoane este o infracțiune împotriva persoanei, deoarece încalcă drepturile fundamentale ale omului.

Atât traficul de migranți, cât și traficul de persoane sunt forme de migrație ilegală. Multe victime ale traficului de persoane își încep călătoria consimțind să fie transportate dintr-un stat în altul. Migranții, pot fi mai târziu înșelați sau constrânși în situații de exploatare și, astfel, să devină victime ale traficului de persoane, cu toate că, în cazul traficului de persoane se folosește în mod tipic un element de înșelăciune.

O altă diferență majoră între contrabandă și trafic este faptul că, contrabanda este întotdeauna de natură transnațională, pe când traficul poate fi și intern. Atunci când este transnațional, traficul de persoane de cele mai multe ori implică trecerea în mod legal a frontierelor, pe când contrabanda de migranți implică întotdeauna traversarea granițelor în mod ilegal.

De asemenea, există tendința de a confunda traficul de persoane în scopul exploatării sexuale cu prostituția practică din proprie inițiativă, lucru total eronat. Deși ambele sunt, într-un fel sau altul, forme de exploatare, prostituția este practică de către femei sau bărbați din proprie inițiativă.

Astfel, prostituția este actul prin care o persoană consimte a întreține raporturi sexuale cu alte persoane pentru a își procura mijloacele de existență, neavând o altă opțiune sau considerând că în acest fel obține un venit mai mare și mai ușor. Pe de altă parte, traficul de persoane în scopul exploatării sexuale

presupune recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane în scopul exploatării acesteia, prin diferite mijloace de constrângere. Drept urmare, victima traficului de persoane în scopul exploatării sexuale este forțată să ofere servicii sexuale și nu practică din proprie inițiativă.

Există însă situații în care victima, deși consimte inițial să practice prostituția, odată ajunsă la destinație constată că a fost înșelată cu privire la condițiile oferite, primind venituri mai mici sau chiar deloc, fiind amenințată, șantajată sau abuzată fizic și devenind astfel o victimă a traficului de persoane.

I.3. Factorii favorizanți ai traficului de persoane și grupurile vulnerabile.

Expansiunea traficului de persoane care, în prezent, se află pe locul doi ca și sursă ilegală de venit la nivel mondial, este acționată de un amestec în ceea ce privește circumstanțele sociale. Aceste circumstanțe, numite determinanți sociali, sunt condițiile sociale, economice, politice și de mediu care modelează modul în care oamenii trăiesc, cresc și muncesc. Acestea afectează, în cele din urmă, vulnerabilitatea oamenilor în fața traficantilor.

Există o serie de factori de risc sociali și economici, recunoscuți de organizațiile cu atribuții în domeniu, ce influențează acțiunile atât ale victimelor, cât și ale traficantilor și care generează și susțin fenomenul traficului de persoane.⁶ Printre acestea, o serie de astfel de factori se găsesc atât în mediul local al victimelor, cât și al traficantilor, întrucât aceștia au, de multe ori, același fond cultural și național.

Astfel, am clasificat factorii identificați în două categorii: factori structurali și factori proximali.

---

⁶ *Europol, „Raport cu privire la traficul de persoane în Europa”, 2016, p. 10 disponibil online: www.ec.europa.eu;*

Factorii structurali contribuie la înțelegerea vulnerabilităților potențialelor victime, dar nu constituie singurele cauze ale existenței traficului de persoane. Aceștia sunt factorii de natură economică și socială, precum:

- Profiturile ridicate obținute de traficanți având în vedere riscurile scăzute;
- Sărăcia;
- Șomajul/lipsa locurilor de muncă;
- Nivelul scăzut de educație al victimelor;
- Lipsa de informare a victimelor;
- Mediul social;
- Mediul familial.

Dacă factorii structurali oferă o explicație cu privire la motivul pentru care victimele sunt vulnerabile la trafic, *factorii proximali* contribuie la explicarea modului în care are loc traficul. Astfel, sunt factori proximali:

- Existența unei cereri pentru serviciile persoanelor traficate;
- Globalizarea;
- Migrația;
- Corupția;
- Legea penală permisivă.

I.3.2. Grupuri de risc.

În urma studierii fenomenului de trafic de persoane, am identificat existența a 8 grupuri de victime cu risc crescut de vulnerabilitate în fața traficanților de persoane.

Grupurile de risc nu sunt legate de anumite zone geografice sau „coridoare de trafic“ și nici nu sunt legate de forme specifice de exploatare.

Factorul distinctiv principal fiind reprezentat de circumstanțele ce fac o persoană mai mult sau mai puțin vulnerabilă la trafic, precum: caracteristicile individuale, evenimente geopolitice sau crize, circumstanțe familiale sau anturajul, etc. De asemenea, grupurile de risc se pot suprapune.

Aceste grupuri de risc sunt:

- Grupul victimelor abuzate fizic sau sexual;
- Grupul victimelor minore cu părinți în străinătate;
- Grupul victimelor dependente de substanțe narcotice sau de alcool;
- Grupul victimelor în cautarea unui nivel de trai mai bun;
- Grupul victimelor „rebele”;
- Grupul victimelor îndatorate;
- Grupul victimelor aparținând unor minorități;
- Grupul victimelor cu studii peste medie.

I.4. Etapele traficului de persoane și metode de operare.

I.4.1. Etapele traficului de persoane.

Traficul de persoane trebuie privit ca un proces, mai degrabă decât ca o singură infracțiune. Acesta începe, de obicei, cu un acord consensual între traficant și potențiala victimă și apoi se termină într-un labirint din ce în ce mai restrâns întrucât alegerile sunt foarte limitate sau sunt percepute astfel de către victimă.

Infracțiunea de trafic de persoane este una complexă ce include trei etape esențiale:

- recrutarea;
- transportarea;

➤ exploatarea.

Procesul traficului de persoane începe cu răpirea sau recrutarea unei persoane. Acesta continuă cu transportarea de la locul de origine la locul de destinație, în cazul traficului transnațional, procesul include intrarea individului într-o altă țară, cazarea victimei și, într-un final, faza de exploatare.

I.4.1.1.Recrutarea.

Recrutarea reprezintă prima etapă a traficului de persoane și, de asemenea, cea mai importantă întrucât recrutorul trebuie să câștige încrederea potențialei victime. Majoritatea victimelor sunt abordate direct de către traficant.

În general, în această etapă nu se folosesc metode agresive sau violente, traficanții preferă să recuteze victimele prin promisiuni sau înșelăciune, speculându-le vulnerabilitățile, însă există și situația în care victimele sunt răpite și exploatare.

I.4.1.2.Transportul.

Transportul victimelor pare a fi ales în funcție de posibilitățile traficanților și distanța ce trebuie parcursă. Transportul poate implica deplasarea victimelor în interiorul țării (trafic intern) ori deplasarea victimelor peste granițele țării, în țara de destinație (trafic transfrontalier).⁷

---

⁷ Biroul Reprezentantului Special și Coordonatorul pentru Combaterea Traficului de Persoane, „Analiza activității de trafic de persoane pentru o prevenire eficientă”, Viena, 2010, p. 48, disponibil online: www.osce.org;

I.4.1.3. Exploatarea.

Aceasta este cea mai importantă etapă a traficului de persoane. Odată ajunse în țara de destinație, victimele sunt cazate în case puse la dispoziție de traficanți sau de complicii acestora ori în hoteluri, moteluri sau pensiuni și exploatare. Unii traficanți vând victimele unor grupuri organizate din țara de destinație în scopul exploatării de către aceștia.

În această etapă, victima realizează situația în care se află și adevărata natură a muncii ce urmează a o presta, astfel, traficanții își dezvăluie adevăratele intenții și încep să trateze persoanele traficate în moduri dure și coercitive.

Stadiul de exploatare implică cea mai mare parte a coerciției și a violenței. Este etapa în care se realizează profit, de aceea traficanții, în încercarea lor de a-și îndeplini scopurile, aplică orice mijloace pe care le consideră necesare.

I.4.2. Metode de recrutare.

Metodele și tehnicile de recrutare diferă în funcție de gradul de vulnerabilitate al victimei, nivelul de educație, mediul economic și social, lipsa experienței sau naivitatea unei persoane. Toate acestea sunt aspecte speculate de traficanți pentru a înșela potențială victimă.

De asemenea, metodele de recrutare diferă și în funcție de forma de exploatare în scopul căreia se desfășoară. Astfel, cele mai comune metode de recrutare sunt:

- Metoda „loverboy”;
- Promisiunea unui loc de muncă bine plătit în străinătate;
- Exploatarea persoanelor ce aleg să practice prostituția;
- Răpirea.

I.4.3. Metodele traficantilor de control asupra victimei.

Succesul pentru traficantii vine numai atunci când aceștia își pot controla victimele. Teamă este cea mai puternică armă a traficantilor în fața victimelor.

În unele cazuri, poate părea că victima este de acord cu situația în care se află, dar o investigație mai atentă relevă faptul că acest „acord” este obținut prin folosirea mijloacelor de constrângere, fraudă, înșelăciune sau alte mijloace improprii.

Controlul este menținut printr-o serie de modalități. În continuare, voi prezenta unele dintre mecanismele de control frecvent întâlnite. Acestea sunt:

- violența și amenințări cu violența;
- înșelăciunea;
- servitutea pentru datorii;
- izolarea;
- șantajarea;
- producerea unor dependențe de droguri.

I.5. Forme de exploatare ale victimelor traficului de persoane.

Traficul de persoane poate lua forme diferite, acesta este dinamic și adaptabil și, la fel ca alte forme de activitate infracțională, este în continuă schimbare, în funcție de cerințele pieței și de eforturile de prevenire depuse de către organele de punere în aplicare a legii.

Un aspect unic al traficului de persoane și, de asemenea, principalul aspect ce îi atrage pe traficantii este posibilitatea exploatarea sau vânzării unei persoane până ce aceasta nu mai produce profit. Totodată, faptul că o persoană este inițial traficită pentru o anumită formă de exploatare, nu exclude supunerea

acesteia altei forme de exploatare atunci când nu mai produce profit sau când există o cerere mai mare pentru altă formă de exploatare.

Exploatarea victimelor traficului de persoane poate lua diferite forme, astfel, ea poate fi:

- sexuală;
- prin muncă forțată;
- pentru obligarea la cerșetorie;
- pentru prelevarea de organe;
- pentru obligarea la săvârșirea de infracțiuni.

CAPITOLUL II. DIMENSIUNEA TRAFICULUI DE PERSOANE ÎN ROMÂNIA.

România se află pe primul loc ca și țară de origine a traficului de persoane în Europa dar, de asemenea, este și o țară de destinație a traficului intern. În prima parte a acestui capitol, voi face o analiză a evoluției traficului de persoane în România pe baza informațiilor statistice furnizate de ANITP, în perioada 2007 - 2016, pentru a facilita înțelegerea dimensiunii acestui fenomen. Urmând ca, în a doua parte, să putem contura, pe baza informațiilor analizate și a cercetărilor și studiilor relevante, profilul victimei și al traficantului.

Analiza surprinde schematic și grafic traficul de persoane, atât din punct de vedere al victimelor, cât și din punct de vedere al traficantilor și își propune să ofere radiografia acestui fenomen în România.

II.1. Traficul de persoane în România în perioada 2007 - 2016.

Cunoașterea aspectelor cantitative ale fenomenului traficului de persoane în România este esențială pentru a înțelege pe deplin amploarea și efectele acestuia și pentru a observa progresele înregistrate de autoritățile și specialiștii implicați în combaterea traficului de persoane.

Am ales perioada 2007 - 2016 pentru a efectua această analiză întrucât doresc a evidenția atât efectele integrării României în Uniunea Europeană, cât și efectele crizei financiare asupra traficului de persoane.

II.2. Profilul victimei traficului de persoane.

Pe baza informațiilor analizate în secțiunea precedentă putem contura un profil al victimelor traficului de persoane.

Astfel, cele mai multe victime sunt de gen feminin, cu vârste cuprinse între 15 - 25 ani traficate în scopul exploatării sexuale. În cazul victimelor de gen masculin identificate, vârsta vulnerabilă este cuprinsă între 25 - 40 ani, aceștia fiind, în principal, exploatați prin muncă.

Într-o măsură limitată, victimele masculine sunt, de asemenea, detectate în cazurile de trafic pentru exploatare sexuală sau pentru alte forme de exploatare, precum obligarea la cerșetorie și săvârșirea de infracțiuni.

Un alt factor favorizant al traficului, îl reprezintă carențele educaționale ale victimelor având în vedere că majoritatea victimelor identificate aveau cel mult studii gimnaziale finalizate la momentul intrării în trafic, acest lucru făcând misiunea traficantilor mai ușoară întrucât o victimă cu un nivel scăzut de educație și fără o experiență de viață este mai ușor de manipulat, fiind „orbite” de promisiunile traficantilor cu privire la un loc de muncă bine plătit și un nivel de trai ridicat în străinătate.

În ceea ce privește mediul de proveniență al victimelor, cele mai multe provin din mediul rural, acest lucru fiind explicat de lipsa locurilor de muncă disponibile în aceste zone, fapt ce vulnerabilizează cetățenii.

Județele de risc major la traficul de persoane identificate, sunt: Dolj, Argeș, Brașov, Iași, Mureș, Constanța, Timiș, Prahova, Bihor, Bacău, Covasna.

II.3. Profilul traficantului.

Potrivit literaturii de specialitate, traficantii de persoane au atins un nivel ridicat de profesionalism, fiind bine organizați în grupări infracționale. Realitatea este însă alta, demonstrând că traficantii nu sunt la fel de transnaționali, organizați și omogeni, precum se prezintă în discursul juridic. Astfel, rețelele infracționale tind a fi formate din mai multe grupări mici ce lucrează individual, în cadrul cărora operează traficanți ce colaborează numai atunci când este necesar.

Conform teoriilor criminologice, oamenii manifestă comportamente consecvente în timp, în funcție de personalitate. Identificarea variabilelor personalității este considerată necesară pentru a determina și prezice care sunt indivizii predispuși a se angaja în comportamente infracționale.⁸

Prin această analiză putem identifica informațiile demografice, caracteristicile psihologice și interacțiunile sociale ale traficantilor, în scopul conturării unui profil de risc al traficantilor.

---

⁸Newburn, Tim, *Criminology*. Willian Publishing, Collumpton, 2007, p.7;

II.4. Protecția, asistența și reabilitarea socială a victimelor traficului de persoane.

Victimele traficului de persoane necesită o gamă largă de servicii, însă acestea trebuie să navigheze prin birocrații complexe și prin furnizarea fragmentată de servicii. Pentru a susține persoanele aflate în dificultate, în imposibilitatea de a gestiona situația singure sau cu sprijinul unor persoane apropiate, asistența socială a fost dezvoltată pentru a găsi soluții pentru depășirea obstacolelor cu care se confruntă acestea și pentru a atinge un anumit standard de viață similar cu cel existent în societate.

Protecția și asistența socială a victimelor traficului de persoane sunt extreme de importante pentru a ajuta victima să treacă peste trauma trăită, să se reintegreze în societate și să excludă posibilitatea re-traficării. Victimele traficului sunt una dintre categoriile de persoane vulnerabile care reprezintă, în special, subiectul intervenției sociale.

II.4.3. Situația centrelor de asistare a victimelor traficului de persoane la nivel național.

Potrivit Studiului Social „*Analiza serviciilor de asistență a victimelor traficului de persoane*”, elaborat de ANITP, la nivel național, există nouă centre guvernamentale de asistență și protecție a victimelor adulte ale traficului de persoane înființate în baza Legii nr. 678/2001, însă serviciile sociale oferite sunt problematice.

La nivel național, situația centrelor guvernamentale de asistență socială este de-a dreptul tragică, 5 din cele 9 centre de asistență socială nu sunt funcționale, iar centrele operaționale nu oferă servicii complete sau condiționează accesarea lor, neîndeplinind nevoile acute ale victimelor.

Un alt aspect problematic fiind asistența victimelor care nu locuiesc în județele ce dețin astfel de centre de asistență, acestea beneficiază doar de asistență de urgență pe termen scurt (72 ore) și doar atunci când această asistență se aprobă de către directorul DGASPC, însă acest lucru rareori se întâmplă întrucât banii alocați pentru astfel de victime nu sunt rambursați de către Consiliul Județean al județului de origine, neexistând un buget de urgență.

În centrele de stat, victimele sunt condiționate să participe la procesul penal pentru a putea beneficia de asistență socială mai mult de 90 de zile, deși GRETA a recomandat autorităților române să renunțe la această condiționare, asistența putând fi prelungită cu cel mult 6 luni sau până la finalizarea procesului penal. În situația în care victimele nu colaborează cu organele de punere în aplicare a legii și nu participă la procesul penal, după cele 90 zile, acestea nu mai beneficiază de asistență, fiind trimise acasă. Astfel, orice demers făcut în această perioadă poate fi în zadar întrucât, odată întoarse în mediul de risc care le-a vulnerabilizat, sunt predispuse re-traficării nedispunând de o asistență corespunzătoare.

CAPITOLUL III. IMPLICAȚIILE ECONOMICE, SOCIALE ȘI POLITICE ALE TRAFICULUI DE PERSOANE.

Traficul de persoane este o infracțiune contra persoanei, prin urmare, consecințele sunt resimțite în mod direct de către victime, activitățile sale încălcând drepturile fundamentale ale omului. Însă, traficul are și consecințe economice, sociale și politice.

Ca infracțiune, traficul de persoane încalcă statul de drept, amenințând jurisdicțiile naționale și ale dreptului internațional. Mai mult, traficul de persoane redirecționează beneficiile migrației de la migranți, familiile lor, comunitate și guvern către traficanți și asociații lor.

III.1. Implicațiile economice.

Deși traficul de persoane este, în primul rând, văzut ca o formă a criminalității organizate, poate fi asociat și criminalității economice, putând fi implicate întreprinderi legitime care exploatează persoane în contextul activităților lor obișnuite.

Costul infracțiunii este, în esență, o măsură a impactului pe care aceasta o are asupra economiei. Costurile traficului de persoane includ valoarea tuturor resurselor dedicate prevenirii acestuia, tratamentului și susținerii victimelor, precum și investigării infractorilor.⁹ Realizând necesitatea compensării acestor costuri prin confiscarea veniturilor traficanților și a bunurilor provenite din activitatea de trafic constituie un pas important în combaterea traficului de persoane.

III.2. Implicațiile sociale.

Consecințele traficului de persoane asupra victimelor, familiilor și societății sunt severe și diverse. Odată ce au fost traficate și, prin urmare, exploatate, oportunitățile viitoare ale supraviețuitorilor sunt adesea foarte limitate.

Traficul de persoane este o infracțiune care afectează nu numai victimele și familiile lor, ci și societatea în ansamblu. De aceea, traficul de persoane nu trebuie privit doar ca o formă de victimizare a ființei umane, ci și ca un impediment asupra dezvoltării umane și sociale.

Adolescentele și femeile traficate în scopul exploatării sexuale sunt deseori lipsite de oportunitatea căsătoriei sau a copiilor. Bărbații traficați ca

---

⁹ ⁹ UNODC, „Introducere în activitatea de trafic de persoane: Vulnerabilitate, Impact și Acțiune”, Viena, 2008, p.93, disponibil online: www.unodc.org;

muncitori se confruntă cu ani fără viață de familie și pot avea probleme de sănătate din cauza accidentelor de muncă. Mamele traficate, care nu se pot întoarce sau trimite bani acasă, plasează copii într-o situație vulnerabilă.

De la abuzul fizic și torturarea victimelor, la traume psihologice și emoționale, impactul asupra victimelor și a societății este în mod clar distructiv și inacceptabil. Efectele traficului au un impact asupra victimelor în toate domeniile vieții lor. Victimele traficului de persoane, de multe ori au un trecut ce include abuzuri, exploatare, sărăcie și sănătate precară. Aceste condiții sunt agravate însă de experiențele lor ca victime ale acestei infracțiuni.¹⁰

III.3. Implicațiile politice.

Traficul de persoane subminează democrația, supremația legii și responsabilitatea guvernelor. De asemenea, corupția care facilitează traficul subminează guvernarea. Deoarece traficul presupune circulația persoanelor peste granițele țării, unul dintre cele mai importante domenii de dezbatere este politica migrației. Cu toate acestea, întrucât traficul de persoane este, de asemenea, o problemă profund umană, ea este o problemă majoră de discuție și de îngrijorare în cercurile drepturilor omului.

Traficul de persoane trebuie înțeles în contextul fenomenului mai larg al mișcării cetățenilor peste frontierele internaționale. Discuțiile privind traficul trebuie incluse în noțiunile de migrare. Astfel, atitudinile și ipotezele politicilor antitrafic trebuie reconsiderate în lumina acestui fapt.

De asemenea, traficul ca infracțiune și legăturile sale cu practicile corupte pot fi considerate o amenințare asupra capacității sistemului justiției penale și a

---

¹⁰ UNODC, „Manual privind justiția pentru victime: utilizarea și aplicarea Declarației Principiilor de bază ale Justiției pentru Victimele Infracțiunilor și Abuzul de Putere, New York, 1999, p. 7;

încrederii societății civile în statul de drept și în organele de punere în aplicare a legii.

III.4. Implicațiile traficului de persoane asupra siguranței naționale.

Traficul de persoane constituie o amenințare hibrid la adresa securității naționale a țării noastre, pentru o varietate de motive cu un impact social major, afectând astfel atât în mod direct, cât și indirect, securitatea națională.

Integrarea securității umane în cadrul securității naționale, și ca parte a acesteia, prin combaterea traficului de persoane prin eliminarea cauzelor sale și, de asemenea, prin prevenirea și investigarea acestuia, îmbunătățește securitatea națională întrucât consolidează oportunitatea de dezvoltare a tuturor cetățenilor implicați.

Nu există dovezi empirice care indică faptul că traficul de persoane este un factor major ce provoacă instabilitatea României. Cu toate acestea, această infracțiune este un indicator al unei societăți decadente, iar astfel de societăți susțin guverne corupte. De asemenea, traficul de persoane este descris în Strategia europeană de securitate ca fiind una dintre cele cinci amenințări cheie asupra ordinii publice și siguranței naționale ale unui stat¹¹, în principal, în ceea ce privește terorismul, infracționalitatea, sănătatea și bunăstarea cetățenilor și controlul frontierelor.

---

¹¹ Consiliul European, *Strategia Europeană de Securitate*, „O Europă sigură într-o lume mai bună”, 2003;

CAPITOLUL IV. MINORUL – VICTIMĂ A TRAFICULUI DE PERSOANE.

Traficul de minori presupune scoaterea acestora din mediul lor de protecție de către traficanții ce profită de vulnerabilitatea lor și lipsa de experiență pentru a îi exploata prin diferite forme. Traficul oprește dezvoltarea armonioasă a copiilor și îi afectează permanent, aceștia fiind privați de educație, sănătate și un mediu sigur și cald.

Traficul de minori reprezintă, în medie, un procent de 30% din totalul victimelor identificate în anii analizați în capitolul precedent. Un procent alarmant având în vedere faptul că vorbim de ființe în curs de dezvoltare, cunoaștere a lumii și pe sine, extrem de vulnerabile și asupra cărora abuzurile și violențele pe care le implică traficul de persoane vor avea consecințe devastatoare, afectându-le întreaga viață și percepție asupra lumii.

IV.1. Cadrul legislativ național și internațional privind traficul de minori.

Traficul de minori este incriminat în art. 211 C.pen., separat de traficul de persoane. Sancțiunea prevăzută pentru traficul de minori este aceeași cu cea a traficului de persoane, diferența fiind dată de faptul că, în cazul variantei simple a infracțiunii, nu sunt prevăzute mijloacele folosite. Astfel, doar acțiunea de recrutare, transportare, transferare, adăpostire sau primire a unui minor în scopul sau în vederea exploatării constituie infracțiunea de trafic de minori.

De asemenea, prin O.U.G. nr. 18/2016 a fost introdus art. 216¹ ce incriminează folosirea prostituției infantile, astfel:

„Întreținerea oricărui act de natură sexuală cu un minor care practică prostituția se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă.”

Astfel, clienții minorilor traficați (și nu numai) în scopul exploatării sexuale riscă o condamnare. Incriminarea folosirii prostituției infantile constituie un pas important în lupta împotriva traficului de persoane, având în vedere amploarea pe care traficul intern de minori a luat-o și noua practică a traficantilor de a recruta fete cu vârste cuprinse între 15-17 ani și a le exploata sexual intern până la împlinirea vârstei de 18 ani, după care acestea sunt traficate extern, în diferite țări de destinație. Această practică constituie o „inițiere” a victimelor minore în prestarea serviciilor sexuale, urmând ca, odată cu împlinirea vârstei de 18 ani, atunci când, din punct de vedere legal, nu mai există restricții la ieșirea din țară, să fie exploatate extern.

IV.2. Factorii favorizanți ai traficului de minori.

Vulnerabilitatea copiilor în față de traficantilor de persoane depinde de o serie de factori de risc și de rezistență, care pot fi definiți în general ca fiind individuali, familiali, socio-economici și structurali/instituționali.¹²

Statisticile arată că majoritatea minorilor vulnerabili sunt fete cu vârste cuprinse între 15 - 17 ani. În pofida acestui fapt, cererea pentru minori cu vârste cât mai fragede este în creștere.

În primul rând, factorii individuali, precum nivelul de educație, gradul de conștientizare a riscului, mediul abuziv, dar și starea cognitivă și emoțională a unui copil și tendința generală de asumare a riscurilor, ar putea spori gradul de vulnerabilitate al minorului.

---

¹² Comisia Europeană, *Studiu asupra grupurilor vulnerabile la traficul de persoane, 2015, p. 27, disponibil online: www.ec.europa.eu;*

A doua categorie de factori se referă la mediul familial și mediul în care este expus copilul, în ceea ce privește forța legăturilor de familie, bunăstarea materială, precum și relația dintre părinți și copii.

În al treilea rând, mediul socio-economic la nivelul comunității în care se dezvoltă un copil poate juca un rol important, mai ales atunci când discutăm despre grupuri vulnerabile ale societății care se confruntă cu lipsuri materiale și cu o formă de discriminare. Convingerile și tradițiile culturale intră și în acest grup de factori.

Procedura de ieșire din țară a minorilor traficați.

Atunci când vorbim despre traversarea frontierelor în mod ilegal a victimelor traficului de persoane, de cele mai multe ori vorbim despre trafic de minori.

Legea impune o serie de restricții privind ieșirea minorilor din țară. Astfel, potrivit art. 2 alin. (2) al Legii nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a românilor în străinătate, minorii pot călători în străinătate numai însoțiți de părinți sau reprezentatul legal ori cu acordul acestora. Prin urmare, pentru a călători în străinătate, atunci când nu este însoțit de părinți, regula generală este că minorul trebuie să fie însoțit de un adult (peste 18 ani) fiind necesare o serie de documente, precum o declarație pe propria răspundere a ambilor părinți, în cazul minorilor sub 14 ani este necesar pașaportul iar pentru minorii cu vârste de peste 14 ani, cartea de identitate și cazierul judiciar al însoțitorului.

Declarația pe proprie răspundere se emite la cererea părinților, de către notarul public. Un aspect negativ ce trebuie remediat, este prezența persoanei însoțitoare în fața notarului public la emiterea declarației. În prezent nu este obligatorie prezența însoțitorului și, astfel, notarul nu poate oferi informații cu

privire la acesta în cazul în care se dovedește că este traficant de minori și, de asemenea, nu îl poate informa cu privire la obligațiile pe care le are în calitate de însoțitor.

Declarația părinților nu oferă suficiente garanții, întrucât aceasta poate fi falsificată ori se poate obține consimțământul părinților prin diferite mijloace. Legea nu stabilește o formă standard a declarației, fiecare notar formulând declarația după cum consideră potrivit, fiind astfel ușor de falsificat. În practică, agenții de frontieră acceptă declarațiile părinților deși acestea nu conțin toate informațiile prevăzute de lege, aceștia susținând că, deși unele declarații nu întrunesc toate condițiile prevăzute de lege, ei le acceptă ca fiind valabile atât timp cât din declarații reiese consimțământul părinților cu privire la călătoria minorului, acesta fiind „elementul esențial” al declarației, limitând astfel efectele și scopul declarației de a preveni traficul de minori.

CAPITOLUL V. ROLUL TEHNOLOGIEI ASUPRA TRAFICULUI DE PERSOANE.

În societatea contemporană, tehnologia joacă un rol important în viața de zi cu zi a fiecărei persoane, de la tehnologia ce ne permite să comunicăm la distanță (telefoane mobile, tablete, laptopuri și orice alte asemenea dispozitive ce se conectează la o rețea de internet), la tehnologiile ce țin evidența finanțelor (online banking) și la tehnologiile de supraveghere.

Tehnologiile care permit utilizatorilor să facă schimb de informații digitale prin intermediul rețelelor includ internetul, rețelele sociale online și telefoanele mobile. Tehnologiile digitale și în rețea modifică fluxul de informații între oameni și influențează astfel interacțiunile sociale, practicile și

comportamentul.¹³ Tehnologiile nu constituie doar un factor favorizant, ci acestea pot fi utilizate de către organele de punere în aplicare a legii și alte instituții implicate în lupta împotriva traficului de persoane pentru prevenirea și combaterea fenomenului.

Elementele identificate, atât cele care facilitează traficul de persoane, cât și cele ce ajută la prevenirea și combaterea lui, vor fi împărțite în două categorii:

- **aplicații și programe** - aplicațiile sunt programe destinate folosirii pe telefoane smartphone ori alte dispozitive mobile, concepute pentru a îndeplini un anumit scop. Programele pot fi operate de pe un calculator;
- **hardware** - sunt instrumentele fizice ce permit utilizarea aplicațiilor și a programelor (telefoane, tablete, laptop, computer, televizor etc).

V.1. Tehnologia ce facilitează traficul de persoane.

În realitate, factorul principal al facilitării traficului de persoane, în acest context, nu îl constituie tehnologia ci comportamentul uman și interacțiunea umană cu aceasta. Tehnologia joacă un rol în etapa de recrutare, aceasta creează falsa impresie că cele două persoane se află în același mediu social.

Internetul este un facilitator cheie al traficului de persoane, cu impact asupra întregului proces de trafic de la recrutare și transport, până la adăpostirea și exploatarea victimelor. Însă, este important de observat faptul că rolul tehnologiei în facilitarea traficului de persoane este considerat a fi diferit în funcție de forma de exploatare.

---

¹³ Latonero, Mark, Jennifer Musto, Zhaleh Boyd, and Ev Boyle, *The Rise of Mobile and the Diffusion of Technology Facilitated Trafficking*, University of Southern California Annenberg: Center on Communication Leadership and Policy, December 2012;

În categoria aplicațiilor și a programelor, am analizat șase tipuri de aplicații sau programe ce prezintă un grad ridicat de risc, astfel:

- site-uri pentru adulți;
- site-uri de publicitate și anunțuri;
- site-uri de socializare;
- dark web;
- e-mail;
- aplicațiile/site-urile de întâlniri.

În secțiunea hardware, am analizat tipurile de dispozitive ce pot facilita traficul de persoane. Aceste dispozitive sunt:

- aparatul foto și camera video;
- desktop, laptop și tabletă;
- telefonul;
- televiziunea.

V.2. Metode de utilizare a tehnologiei pentru prevenirea și combaterea traficului de persoane.

O serie de tehnologii au fost identificate ca având un rol important în prevenirea și combaterea traficului de persoane. Aceste tehnologii variază de la baze de date online, la instrumente de colaborare pentru înțelegerea traficului de persoane și pentru a ajuta la lupta împotriva acestui fenomen. În mod alternativ, există inițiative menite să împiedice traficului de persoane prin diferite tehnologii ce vizează perioada de timp înainte de producerea actelor și urmărirea reducerii riscului pentru potențialele victime ale traficului de persoane.

Asemenea secțiunii anterioare, metodele de utilizare a tehnologiei în scopul prevenirii și combaterii infracțiunii de trafic de persoane sunt împărțite în două categorii: aplicații și hardware.

Aplicațiile și programele utile în prevenirea și combaterea traficului de persoane, pot fi implemente în următoarele tipuri de tehnologie:

- site-uri pentru adulți;
- aplicații;
- instrumente de gestionare a cazurilor;
- aplicațiile cu jocuri;
- bazele de date;
- programe de informare în mediul online;
- urmărirea tranzacțiilor online;
- petiții online;
- rețele sociale.

În cadrul subsecțiunii hardware, am identificat, în baza cercetărilor relevante în domeniu, diferite tipuri de hardware care pot fi utilizate pentru prevenirea și combaterea traficului de persoane, precum:

- sisteme de supraveghere;
- telefon;
- televiziune.

În cadrul subcapitolului Tendințe viitoare în rolul tehnologiei în traficul de persoane, am analizat tehnologiile identificate, în baza studiilor în domeniu, ce pot juca un rol în facilitarea și combaterea traficului de persoane, însă utilitatea lor este mai puțin cunoscută. Acestea sunt:

- datele digitale importante;
- valute digitale - Bitcoin;

- cartografia geografică digitală;
- drone.

CAPITOLUL VI. EFORTURILE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATEREA TRAFICULUI DE PERSOANE.

VI.1. Cadrul legal național cu privire la traficul de persoane.

Cadrul legal cu privire la combaterea traficului de persoane reflectă instrumentele legale internaționale în domeniu, la care România este parte.

Odată cu intrarea în vigoare a Noului Cod Penal, în anul 2014, au fost abrogate prevederile Legii nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane ce incriminau infracțiunea de trafic de persoane și reglementau procedura aplicabilă.

Traficul de persoane este incriminat în Capitolul VII Cod Penal, denumit „Traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile”, fiind incriminate separat de traficul de persoane exploatarea prin muncă forțată (art. 212), proxenetismul (art. 213), exploatarea cerșetoriei (art. 214), folosirea unui minor în scopul cerșetoriei (art. 215) și folosirea serviciilor unei persoane exploatate (art. 216).

VI.1.2. Strategiile naționale ale României împotriva traficului de persoane.

Pentru a răspunde problemelor întâmpinate în analiza privind politica și legislația, au fost adoptate strategii naționale menite să promoveze valorile U.E. precum demnitatea, libertatea, egalitatea, drepturile omului și să asigure sistemul instituțional pentru a le pune în aplicare.

În ultimii 11 ani, România a avut două strategii împotriva traficului de persoane „Strategia Națională privind combaterea traficului de persoane pentru

perioada 2006-2010” și ”Strategia Națională împotriva traficului de persoane pentru perioada 2012-2016”, precum și un Plan Național de Acțiune 2012-2014 pentru implementarea Strategiei Naționale împotriva traficului de persoane pentru perioada 2012-2016.

VI.1.3. Prevenirea traficului de persoane în România.

Prevenirea traficului de persoane a reprezentat o prioritate în continuă creștere în ultimii 10 ani. Conceptul de prevenire, așa cum este prezentat de către actorii sociali implicați în prevenirea traficului de persoane, autorități și societatea civilă, a evoluat în același timp cu tendințele acestui fenomen.

Trebuie remarcat faptul că legislația în vigoare și modul de lucru al instituțiilor implicate au permis un răspuns instituțional suficient de coerent pentru a facilita înregistrarea unei tendințe pozitive în eforturile de reducere a traficului de ființe umane.

Prin urmare, instrumentul cel mai des utilizat în limitele conceptului general și național de prevenire a victimizării persoanelor vulnerabile, au fost campaniile publice, care au fost desfășurate la nivel local, național și european/internațional, de către instituțiile publice, organizații civile și mediul de afaceri, aproape de fiecare dată într-un parteneriat non-guvernamental - guvernamental.

VI.2. Programe naționale și internaționale de prevenire a traficului de persoane.

VI.2.1. Programe naționale de prevenire a traficului de persoane.

La nivel național, programele de prevenire sunt inițiate de către organizații guvernamentale implicate în lupta împotriva traficului de persoane și organizații non-guvernamentale. În cadrul acestei subsecțiuni am prezentat o

parte din programele de prevenire a traficului de persoane ce au fost implementate de către ANITP sau ONG-uri.

VI.2.2. Programe internaționale de prevenire a traficului de persoane.

Din 1996, Uniunea Europeană a adoptat o abordare cuprinzătoare și multidisciplinară în lupta împotriva traficului de persoane prin adoptarea diverselor instrumente juridice și o serie de programe de prevenire a traficului de persoane, precum:

- Programele STOP I, II;
- Programele Daphne I, II, III;
- Programul AGIS.

VI. 3. Rolul U.E. în combaterea traficului de persoane.

Uniunea Europeană, în eforturile sale de a elimina traficul de persoane, a elaborat o strategie cuprinzătoare prin adoptarea unei legislații care să incrimineze traficul de persoane, a formulat documente politice, a inițiat programe de finanțare și a înființat Biroul Coordonatorului European Antitrafic.

Principalele priorități ale politicii U.E. sunt prevenirea traficului de persoane, facilitarea identificării victimelor traficului prin instruirea adecvată a persoanelor care pot intra în contact cu victimele sau potențialele victime, precum și sprijinirea și protecția lor.

VI.4. Cooperarea națională și internațională în scopul combaterii traficului de persoane.

Aderarea României la Uniunea Europeană a implicat armonizarea legislației naționale, adaptarea structurilor și mecanismelor administrației publice naționale, precum și dezvoltarea capacităților administrative și juridice pentru punerea în aplicare a acquis-ului comunitar.

România a adoptat treptat, un ansamblu de măsuri juridice pentru construirea și consolidarea continuă a mecanismului național, în contextul îmbunătățirii cooperării internaționale pentru prevenirea și combaterea traficului de persoane. De asemenea, România a semnat, ratificat și implementat majoritatea instrumentelor europene și internaționale privind prevenirea și combaterea traficului de persoane.

Capacitatea de reacție la problema traficului este coordonată în principal de normele juridice care permit instituțiilor statului să adapteze organizarea și resursele lor și să dezvolte capacitatea de a răspunde amenințărilor și riscurilor reprezentate de această infracțiune contra societății și a individului.

VI.5. Aspecte de drept comparat.

În cadrul acestui subcapitol, am analizat cadrul legal cu privire la traficul de persoane și eforturile de prevenire și combatere a acestui fenomen ale altor state membre U.E. Pentru a efectua această analiză, am ales țări ce se află printre principalele țări de destinație ale victimelor române, astfel:

- Spania;
- Italia;
- Belgia;
- Franța;
- Germania.

CAPITOLUL VII. STUDIU DE CAZ.

În cadrul acestui capitol, voi prezenta trei cazuri de trafic de persoane. Primul caz analizat, „Operațiunea Cuibul de Viespi” este considerat a fi cel mai mare caz de trafic de persoane din istoria Danemarcei, infracțiune săvârșită de către cetățeni români, fiind identificate numai victime de cetățenie română.

Al doilea caz pe care îl voi analiza, în a doua parte a acestui capitol, este cazul regizorului Mihnea-Gheorghe Columbeanu, ce a fost condamnat pentru săvârșirea infracțiunilor de pornografie infantilă, trafic de minori și agresiune sexuală, la pedeapsa închisorii de 26 de ani și patru luni, cu executare. Am ales să cercetez și să analizez acest caz întrucât reprezintă o condamnare record în România pentru săvârșirea infracțiunilor de trafic de minori și pornografie infantilă.

Cel de-al treilea caz pe care am ales să îl analizez este cazul lui Ioan Clămparu, considerat a fi cel mai violent și periculos traficant de persoane.

Concluzii și recomandări.

Traficul de persoane este o infracțiune complexă ce presupune o mentalitate specifică atât a traficantului, cât și a victimei. Traficul este infracțiunea preferată atât de traficantii ce acționează independent, la scară mică, cât și de grupările infracționale, deoarece presupune un profit ridicat cu riscuri și investiții minime.

Din cercetarea efectuată reiese faptul că, contrar literaturii de specialitate și a stereotipurilor, în România, traficantii lucrează de cele mai multe ori individual iar constituirea unui grup infracțional, atunci când este cazul, este doar o coincidență a desfășurării activității infracționale împreună cu alți membri ai familiei ori cunoștințe.

Natura fundamentală a acestei infracțiuni este dezumanizarea în scopul obținerii de profit, ceea ce o deosebește de alte tipuri de activități infracționale. În cazul traficului de persoane, spre deosebire de alte infracțiuni, victimele pot fi exploatare până la epuizare, generând profit până în momentul în care le cedează corpul.

Din acest motiv, este esențială o abordare a traficului de persoane din punct de vedere al drepturilor omului. Cu toate acestea, în România nu se pune accentul pe asistența socială a victimelor traficului de persoane, aceasta, potrivit legii, fiind condiționată de participarea victimei la procesul penal, însă trebuie avute în vedere o serie de aspecte, precum: teama pe care victimele o resimt în momentul ieșirii din procesul de trafic, neîncrederera în organele de punere în aplicare a legii, trauma pe care au suferit-o și, deși, nu mai sunt constrânse de traficanți, încă se află sub influența ei. De asemenea, victimele nu sunt împăcate cu ceea ce li s-a întâmplat și perspectiva retrăirii acestor situații într-un termen scurt nu le motivează să își dorească să participe la procesul penal. Astfel, perioada de reflecție de 90 de zile prevăzută de lege, nu este suficientă pentru a înlătura aceste sentimente pe care victimele le încearcă în momentul intrării în programul de asistență socială. În consecință, consider că din perspectiva drepturilor omului, este necesar să se renunțe la condiționarea participării la procesul penal pentru a avea acces la asistența socială.

În ceea ce privește traficul de minori, o latură înfiorătoare a traficului de persoane din perspectiva vârstei fragede a victimelor, numărul victimelor crește de la an la an, lucru ce ar trebui să tragă un semnal de alarmă. Un aspect ce trebuie analizat în profunzime și abordat de către autoritatea legislativă, este declarația părinților cu privire la călătoria minorului însoțit ce, în prezent, nu reprezintă un instrument ce ar putea combate traficul de minori

Acest lucru se datorează faptului că reglementarea în vigoare lasă loc de interpretări, astfel, agenții de frontieră, nevând o imagine clară asupra declarației, acceptă și declarațiile incomplete, acest lucru dând posibilitatea traficantilor de a le falsifica, de altfel, s-au și înregistrat astfel de cazuri.

Prin urmare, este necesară o reglementare imperativă care să prevadă elementele esențiale ale declarației, stabilirea unei forme standard, precum și

includerea unor elemente care să fie capabile să combată fenomenul traficului de minori și alte astfel de activități infracționale.

Un aspect îngrijorător ce favorizează traficul de persoane este tehnologia. Având în vedere amploarea pe care a luat-o în ultimii ani, este esențial să se țină cont de modurile în care aceasta facilitează traficul.

Cu toate acestea, tehnologia poate fi folosită și în scopul prevenirii și combaterii traficului de persoane atât prin programe, aplicații și rețele sociale, cât și prin dispozitivele hardware. Astfel, trebuie analizate atât beneficiile, cât și riscurile utilizării noilor tehnologii în acest domeniu.

Este necesară o abordare modernă cu privire la mijloacele folosite în combaterea criminalității organizate, întrucât, pe măsură ce activitatea infractorilor se adaptează la „noua ordine a lumii”, este esențial ca, pentru o combatere eficientă, și tehnicile folosite să „țină pasul”.

BIBLIOGRAFIE

1. Acte normative naționale și internaționale:

- Legea 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane;
- Codul Penal;
- Constituția României;
- H.G. nr. 299/2003 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 678/2001;
- Legea nr. 300/2006 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de persoane;
- H.G. nr. 1238/2007 privind aprobarea Standardelor naționale specific pentru serviciile specializate de asistență și protecție a victimelor traficului de persoane;
- Legea nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a românilor în străinătate;
- Consiliul European, Tratatul de la Amsterdam de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană, tratatele de instituire a Comunităților Europene și acte conexe;
- Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special a femeilor și copiilor, care completează Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate transnaționale;
- Decizia Consiliului Europei din 29 mai 2000 privind combaterea pornografiei infantile pe internet (OJ L 138 din 9.6.2000);

- Directiva 2014/36/UE privind condițiile de intrare și de ședere a resortanților țărilor terțe în scopul ocupării unui loc de muncă în calitate de lucrători sezonieri;
- Strategia U.E. pentru eradicarea traficului de ființe umane pentru perioada 2012-2016;
- Decizia Comisiei 2007/675 / CE din 17 octombrie 2007 de instituire a Grupului de experți privind traficul de ființe umane;
- Ordin nr. 335/29.10.2007 pentru aprobarea Mecanismului național de identificare și referire a victimelor traficului de persoane;
- Acțiunea comună nr. 96/700/JHA din 1996, adoptată de Consiliul Europei în temeiul art. K.3 din Tratatul U.E.;
- Decizia Consiliului European din 28 iunie 2001 privind stabilirea celei de-a doua etape a programului STOP;
- Decizia Consiliului European 2002/630/JHA din 22 iulie 2002 privind stabilirea unui program cadru cu privire la cooperarea polițienească și judiciară în lupta împotriva criminalității;
- Decizia nr. 293/2000/EC a Parlamentului European și a Consiliului European din 24 ianuarie 2000 privind adoptarea unui program de Acțiuni Comunitare pentru prevenirea violenței împotriva copiilor, tinerilor și a femeilor;
- Decizia nr. 779/2007/EC a Parlamentului European și a Consiliului European din 20 iunie 2007 privind stabilirea pentru perioada 2007-2013 a unui program specific de prevenire și combatere a violenței împotriva copiilor, tinerilor și a femeilor și pentru protecția victimelor și a grupurilor de risc, Programul Daphne III ca parte a Programului General Fundamental al Drepturilor și Justiției;

- Decizia Consiliului din 29 mai 2000 privind combaterea pornografiei infantile pe internet;
- Directiva 2014/36/UE privind condițiile de intrare și de ședere a resortanților țărilor terțe în scopul ocupării unui loc de muncă în calitate de lucrători sezonieri;
- Regulamentul de procedură pentru evaluarea punerii în aplicare a Convenției Consiliului Europei privind acțiunea traficului de persoane de către părți, GRETA, 2009;
- Decizia Comisiei 2007/675 / CE din 17 octombrie 2007 de instituire a Grupului de experți privind traficul de ființe umane;
- Decizia 2009/426/JAI a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind consolidarea Eurojust și de modificare a Deciziei 2002/187/JAI de instituire a Eurojust în scopul consolidării luptei împotriva formelor grave de criminalitate;
- Regulamentul Consiliului nr. 2007/2004 din 4 octombrie 2004 de instituire a Agenției Europene pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele externe;

2. Lucrări de autor (naționale și internaționale):

- George-Cristinel Zaharia, Traficul de persoane, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p.268;
- Florea Pasca, Fenomenul infracțional de trafic de ființe umane, 2010, Pro Universitaria;
- Mihail Udroiș, Drept penal parte specială, C.H. Beck, București, 2014;
- Ana-Maria Trancă, „Traficul de persoane - Practică judiciară și reglementarea Noului Cod Penal”, Ed. Hamangiu, 2014;

- Newburn, Tim, Criminology. Willian Publishing, Collumpton, 2007;
- Monzini P., Il traffico di migranti per mare verso l'Italia, Sviluppi Recenti (2004-2008);
- Farrington D. P., & Jolliffe, D., "Personality and crime", in N. J. Smelser, & P. B. Balters (Eds.), International encyclopedia of the social & behavioral sciences, Amsterdam: Elsvier Publications, 2004;
- Karie Kabance, „Globalizarea traficului de persoane în scopul exploatării sexuale”, 2014;
- Barry K., Prostituția Sexualității: Exploatarea Globală a Femeilor, New York, New York University Press, 1995;
- Doezema J. "Femeile libere sau femeile pierdute: reparația mitului comerțului cu sclave albe în discursul contemporan al traficului de femei", 2000;
- Jeffreys S., „Conceptul de prostituție”, North Melbourne: Spinifex Press, 1997;
- E. Cernea, E. Molcuț, „Istoria statului și dreptului românesc”, Casa de Editură și Presă „Șansa” S.R.L., București, 1998;
- A. Rădulescu, Al. Costin, V. Grecu, V. Gaftoescu, Ctin Tegăneanu, Gh. Vlădescu-Răcoasa, A. Sava, E. Gerovanu, „Codul Calimach - Ediție critică”, Ed. Academiei Republicii Populare Române, București, 1958;
- A. Rădulescu, Al. Costin, V. Grecu, V. Gaftoescu, Ctin Tegăneanu, Gh. Vlădescu-Răcoasa, A. Sava, E. Gerovanu, „Codul Calimach - Ediție critică”, Ed. Academiei Republicii Populare Române, București, 1955;

- Ctin. Mitache, „Drept penal român. Partea generală”, Casa de Editură și Presă „Șansa”, București, 2000;
- Louise Shelley, „Traficul de migranți și traficul de persoane în Europa. O perspectivă comparativă”, 2014, Politica de migrație;
- Naylor, Ralph, "Mafiile, miturile și piețele: Despre teoria și practica infracțiunilor în întreprinderi", Criminalitatea organizată transnațională, vol. III, nr. 3, 1997;
- Cathy Zimmerman, „Riscurile de sănătate și consecințele traficului de femei și adolescenți: Rezultatele unui studiu european”, Londra, 2003;
- Cathhy Zimmerman, „Zâmbete furate: un raport sumar privind consecințele fizice și psihologice asupra sănătății femeilor și adolescenților traficați în Europa”, Londra;
- Ekaterina V. Shkurkin, „Consecințele abuzului sexual în traficul de persoane", Riga, 2004;
- Elizabeth Peffer Talbot, "Un asalt asupra sufletului: o placă internațională în secolul 21", Philadelphia, Pennsylvania, 2006;
- Diana Tudorache, „Revizuire generală a sprijinului și serviciilor psihologice oferite victimelor traficului de persoane, rezultatul analizei empirice asistate de Programul de returnare și reintegrare în domeniul combaterii traficului de persoane”, Organizația Internațională pentru Migrație, 2003;
- Hughes, Donna M., “Internetul și Industria Sexului: Parteneri în Exploatarea Sexuală Globală”, Technology and Society Magazine, 2000;
- Kington, Tom, “Politica amână măsurile UE împotriva traficului de persoane”, Defence News, 2015;

3. Articol, studii, rapoarte, cercetări:

- Raport cu privire la traficul de persoane în U.E., Europol, 2016;
- Analiză succintă privind traficul de persoane 2016 - perspectivă victimologică, ANITP;
- Analiza serviciilor de asistență a victimelor traficului de persoane - Studiu calitativ, ANITP;
- Raport cu privire la trăsăturile, motivația și interacțiunile sociale ale traficanților, 2015, ANITP;
- Cercetare privind problematica procedurilor de ieșire din țară a copiilor români, ANITP;
- TRACE, Raport privind aspectele relevante ale actului de trafic (rutele geografice și modus operandi) și despre posibilele sale evoluții ca răspuns la aplicarea legii, 2015;
- Raport cu privire la situația traficului de persoane în 2012, ANITP;
- Studiu privind exploatarea prin cerșetorie în relație cu traficul de persoane, ANITP;
- Ghid metodologic pentru implementarea standardelor naționale specifice pentru serviciile specializate de asistență și protecție a victimelor traficului de persoane, ANITP;
- Raport explicativ al Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane (CETS nr 197);
- Raport cu privire la implementarea Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de persoane în România, GRETA. 2012;

- „Lupta împotriva traficului de persoane în U.E.: promovarea cooperării legale și a protecției victimelor”, Comisia Europeană, 2016;
- Raport Global privind traficul de persoane, Națiunile Unite, New York, 2014, UNODC;
- „Traficul de persoane”, Eurostat, 2014;
- „Traficul de persoane și traficul de migranți”, UNODC;
- Raport cu privire la traficul de persoane în Europa, Europol, 2016;
- „Profiturile și sărăcia: Economia muncii forțate”, Organizația Internațională a Muncii, 2014;
- Rolul corupției asupra traficului de persoane, UNODC, Națiunile Unite, Viena, 2011;
- Analiza activității de trafic de persoane pentru o prevenire eficientă, Viena, Biroul Reprezentantului Special și Coordonatorul pentru Combaterea Traficului de Persoane, 2010;
- Raport cu privire la aspectele relevante ale traficului de persoane (rute și modul de operare) și posibilele evoluții ca răspuns la aplicarea legii, TRACE, 2015;
- „Probleme evidente în cazurile de trafic de persoane”, Viena, UNODC, 2017;
- „Introducere în activitatea de trafic de persoane: Vulnerabilitate, Impact și Acțiune”, UNODC, Viena, 2008;
- Manual privind justiția pentru victime: utilizarea și aplicarea Declarației Principiilor de bază ale Justiției pentru Victimele Infracțiunilor și Abuzul de Putere, New York, UNODC, 1999;
- „Unelte de combatere a traficului de persoane”, publicația Organizației Națiunilor Unite, UNODC;

- „O Europă sigură într-o lume mai bună”, Consiliul European, Strategia Europeană de Securitate, 2003;
- Raport cu privire la incidența HIV/SIDA la nivel global, Organizația Globală a Sănătății, Observatorul Global al Sănătății, 2016;
- Evoluția infecției HIV/SIDA în România, Compartimentul pentru Monitorizarea și Evaluarea Infecției HIV/SIDA în România, 2016;
- Studiu asupra grupurilor vulnerabile la traficul de persoane, 2015 Comisia Europeană;
- Analiză la nivel național asupra fenomenului copiilor rămași acasă prin plecarea părinților la muncă în străinătate, Alternative Sociale, UNICEF;
- „Workshop: Tehnologia și Traficul de Persoane”, UNODC, Viena, 2008;
- Cercetare cu privire la traficul de persoane în România, Terre des Hommes, 2015;
- „Traficul de persoane și internetul”, Europol, 2014;
- „Raport cu privire la rolul tehnologiei asupra traficului de persoane”, TRACE, 2015;
- “Online de îndată ce se întâmplă”, 2010, ENISA;
- Chestionar pentru evaluarea implementării Convenției Consiliului European împotriva traficului de persoane de către statele membre, ANITP, 2015;
- „Date și Cercetări cu privire la Traficul de Persoane”, Organizația Internațională pentru Migrație;
- „Drepturile victimelor traficului de persoane, Comisia Europeană, 2013;

- Consiliul statelor baltice, Copii traficați pentru exploatare prin cerșit și criminalitate, 2013;

4. Surse online:

- www.humanrightsfirst.org;
- www.unodc.org;
- www.dexonline.ro;
- www.soroptimist.org;
- www.ec.europa.eu;
- www.ccme.be;
- www.mae.ro;
- www.ilo.org;
- www.osce.org;
- www.copiiinvizibili.alternativesociale.ro;
- www.europol.europa.eu;
- www.enisa.europa.eu;
- http://banhumantrafficking.com/en/home;
- www.iom.int;
- www.coursera.org;
- www.safernet.ro;
- www.amnesty.org;
- www.anitp.ro;
- www.caritasbucuresti.org;
- www.cpe.ro;
- www.eliberare.com.

5. Jurisprudență:

- Curtea de Apel Brașov, Secția Penală, Decizia penală nr. 43/A/2009;
- Î.C.C.J., Secția Penală, Decizia nr. 912/2016;
- Î.C.C.J., Secția Penală, Decizia nr. 164/RC/2015;
- Î.C.C.J., Secția Penală, Decizia nr. 3253/2013;
- Î.C.C.J., Secția Penală, Decizia nr. 1389/2010;
- Î.C.C.J., Secția Penală, Decizia nr. 800/2014;
- Curtea de Apel Timișoara, Hotărârea ne. 3253/2013.